

Datum

2022-08-29

Vår referens

Ylva Hanell

Miljöinspektör

Ylva.Hanell@malmö.se

Remiss från Miljödepartementet om EU-kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel och om ändring av förordning (EU) 2021/2115

MN-2022-7921

Sammanfattning

Förordning (EU) 2021/2115 om hållbar användning av växtskyddsmedel syftar till att minska användningen av – och riskerna med – bekämpningsmedel i enlighet med jord till bord-strategin. Att främja hållbara jordbruksmetoder och öka jordbrukarnas kunskaper och medvetenhet om växtskyddsmedel. Yrkesmässiga användare ska tillämpa integrerat växtskydd genom att förebygga, övervaka, begränsa samt kontrollera och dokumentera resultat. Genom förslaget kommer ett elektroniskt register över integrerat växtskydd att upprättas och yrkesmässiga användare ska anlita oberoende rådgivare. Det fastställs bestämmelser om antagande och tillsyn över grödspecifika bestämmelser för integrerat växtskydd som de yrkesmässiga användarna ska följa. Vattenmiljön och dricksvattentäkter är särskilt känsliga för växtskyddsmedel och därför föreslås det att användning av växtskyddsmedel i och kring ytvattenområden ska förbjudas. Förhandlingarna inom EU förväntas startas under hösten 2022. Miljönämnden ser positivt på förslaget som innebär att förstärka nuvarande lagstiftning med ytterligare lagkrav än vad som finns idag.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2022-08-29
- Bilaga 1 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel och om ändring av förordning (EU) 2021/2115
- Bilaga 2 Bilagor till förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel och om ändring av förordning (EU) 2021/2115

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2022-09-28

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt remissen Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel och om ändring av förordning (EU) 2021/2115 till bland annat miljönämnden för yttrande. Sista svarsdag är 2022-10-05.

Bakgrund

Bekämpningsmedel är blandningar av en eller flera beredningar av verksamma ämnen och tillsatser som ofta används för att skydda växter genom att de avskräcker, begränsar eller förstör skadegörare. De används bland annat inom jordbruket. Eftersom bekämpningsmedel kan få negativa konsekvenser för miljön och människors hälsa är de strikt reglerade på EU-nivå.

Att uppnå säker, hållbar, rättvis, klimatansvarsfull och prismässigt överkomlig produktion av livsmedel, med respekt för hållbarhetsprinciperna, miljön, skyddet av den biologiska mångfalden och ekosystemen, samtidigt som livsmedelstryggheten säkerställs, är en mycket viktig fråga för medborgarna. Medborgarna uppmanar också unionen att skydda och återställa den biologiska mångfalden, landskapet och haven och avlägsna miljöföroreningar, samt att vidta kraftfulla åtgärder för att främja och garantera ett mer ekologiskt och klimatinriktat jordbruk.

Som en del av den europeiska gröna given betonar kommissionen i sin från jord till bord-strategi, behovet av att övergå till ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem. Från jord till bord-strategin understryker också vikten av att förbättra jordbrukarnas ställning i värdekedjan. Där föreslås två mål för att minska användningen av – och riskerna med – kemiska bekämpningsmedel och farligare bekämpningsmedel fram till 2030. EU-regleringen på detta område är av avgörande betydelse för att man ska kunna uppnå målen i jord till bord-strategin och bör därför stärkas.

Det första målet är att minska användningen av och riskerna med kemiska bekämpningsmedel, särskilt sådana som innehåller farligare verksamma ämnen, öka tillämpningen och efterlevnaden av integrerat växtskydd, och öka användningen av mindre farliga och icke-kemiska alternativ till kemiska bekämpningsmedel för bekämpning av skadegörare.

Det andra målet är att förbättra tillgången till övervakningsuppgifter, inklusive om spridning och användning av bekämpningsmedel och riskerna med bekämpningsmedel, och hälso- och miljöövervakning. Genom detta säkerställs en bättre ram för att mäta framstegen.

Det tredje målet är att förbättra genomförandet, tillämpningen och efterlevnaden av lagstiftningen i alla medlemsstater i syfte att göra politiken mer effektiv och ändamålsenlig.

Det fjärde målet är att främja införandet av ny teknik, till exempel precisionsjordbruk, som använder rymddata och rymdtjänster (inbegripet geospatiala lokaliseringstekniker), i syfte att minska den totala användningen av och riskerna med bekämpningsmedel.

I den utvärderingen av direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel som nyligen gjorts bekräftades de långvariga problemen med tillämpningen, genomförandet och

efterlevnaden av direktivet. Med tanke på dessa svårigheter syftar detta förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel till att ersätta direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel när det gäller reglering av användningen av bekämpningsmedel, och skapa bättre samstämmighet med målen i den europeiska gröna given och i jord till bord-strategin.

Detta förslag syftar till att minska riskerna med – och konsekvenserna av – användning av bekämpningsmedel för människors hälsa och miljön genom att uppnå målen för minskad användning av bekämpningsmedel i jord till bordstrategin, och främja användning av integrerat växtskydd och alternativ till kemiska bekämpningsmedel.

En förordning är lämplig både för att säkerställa att ambitionsnivån i jord till bordstrategin uppnås och för att åtgärda de problem som konstaterats med genomförandet av direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel genom att det föreskrivs tydliga och enhetliga bestämmelser.

Integrerat växtskydd betonar odling av sunda grödor med minsta möjliga ingrepp i jordbruksekosystemen, uppmuntrar naturliga mekanismer för bekämpning av skadegörare och använder kemisk bekämpning endast när alla andra bekämpningsmetoder har uttömts. För att säkerställa att integrerat växtskydd införs på ett enhetligt sätt i praktiken måste det fastställas tydliga bestämmelser i denna förordning. Kemiska växtskyddsmedel bör endast användas när alla andra bekämpningsmetoder har uttömts.

Ett elektroniskt register över integrerat växtskydd och användning av växtskyddsmedel tas fram i syfte att kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna om integrerat växtskydd. I detta register bör alla förebyggande åtgärder som vidtagits eller ingrepp som gjorts samt skälen till dessa åtgärder eller ingrepp dokumenteras. På så sätt kommer de behöriga myndigheterna att få den information som krävs för att kontrollera att en yrkesmässig användare har följt en beslutsprocess i enlighet med integrerat växtskydd före beslutet om vilka specifika förebyggande åtgärder som ska vidtas eller vilka specifika ingrepp som ska göras.

För att säkerställa ett planerat tillvägagångssätt när det gäller metoder för bekämpning av skadegörare under flera odlingsår i syfte att minimera användningen av kemiska växtskyddsmedel så mycket som möjligt och för att säkerställa ett korrekt genomförande av integrerat växtskydd bör de yrkesmässiga användarna vara skyldiga att regelbundet rådfråga utbildade, oberoende växtskyddsrådgivare så att växtskyddsmedel bara används som en sista utväg.

Användningen av växtskyddsmedel kan ha särskilt negativa effekter i vissa områden som ofta används av allmänheten eller av sårbara grupper, samhällen där människor bor och arbetar och ekologiskt känsliga områden, såsom Natura 2000-områden. Om växtskyddsmedel används i områden som utnyttjas av allmänheten är sannolikheten hög att människor utsätts för dessa växtskyddsmedel. För att skydda människors hälsa och miljön bör därför användning av växtskyddsmedel i känsliga områden och inom tre meters avstånd från sådana områden förbjudas. Undantag från förbudet bör endast medges på vissa villkor i varje enskilt fall.

Vattenmiljön och dricksvattentäkter är särskilt känsliga för växtskyddsmedel. För att skydda vattenmiljön bör därför användning av växtskyddsmedel i och kring ytvattenområden förbjudas.

Bestämmelserna i förslaget

I *kapitel I* anges innehåll, tillämpningsområde och definitioner.

I *kapitel II* fastställs EU:s mål att minska användningen av – och riskerna med – bekämpningsmedel med 50 % i enlighet med jord till bord-strategin samt att medlemsstaterna (gemensamt) ska bidra. Där föreskrivs att medlemsstaterna ska anta bindande mål i nationell rätt som får avvika från EU-målen på 50 % inom ramen för parametrar enligt en bindande formel. Enligt denna formel får medlemsstaterna beakta tidigare framsteg och användningsintensitet i fråga om bekämpningsmedel när de fastställer sina nationella mål. Det föreskrivs bestämmelser om att kommissionen får utfärda rekommendationer i syfte att i vissa fall sätta högre mål och att offentliggöra uppgifter om framstegen mot att uppnå EU:s minskningsmål för 2030.

I *kapitel III* beskrivs vad de nationella handlingsplanerna ska innehålla samt kraven när det gäller offentligt samråd om dessa nationella handlingsplaner, och att dessa nationella handlingsplaner ska vara samstämmiga med de strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken. I detta kapitel anges också de närmare uppgifter som ska ingå i de vägledande målen för alternativ till kemiska bekämpningsmedel. Där föreskrivs att medlemsstaterna i sina årliga läges- och genomföranderapporter ska inbegripa sina framsteg med att uppnå de två målen samt andra kvantitativa uppgifter, och att kommissionen ska analysera dessa rapporter och lämna rekommendationer.

I *kapitel IV* fastställs krav för yrkesmässiga användare när det gäller integrerat växtskydd i situationer då medlemsstaterna har eller inte har antagit grödspecifika bestämmelser. Där fastställs krav på att yrkesmässiga användare ska bevara dokumentation om integrerat växtskydd och om anlåtande av oberoende rådgivare. Där fastställs även bestämmelser om antagande och tillsyn över grödspecifika bestämmelser för integrerat växtskydd som de yrkesmässiga användarna ska följa samt att ett elektroniskt register över integrerat växtskydd ska upprättas.

I *kapitel V* Krav på att yrkesmässiga användare, distributörer och rådgivare i vissa fall ska ha ett utbildningsbevis samt allmänna krav vad gäller användning av bekämpningsmedel och spridningsutrustning. Dessutom föreskrivs bestämmelser om användning av bekämpningsmedel i känsliga områden, skydd av vattenmiljön och dricksvattnet, flygbesprutning, lagring, bortskaffande och hantering, och rådgivning om användning av bekämpningsmedel.

I *kapitel VI* fastställs krav som rör försäljning av växtskyddsmedel. Där fastställs också vilken typ av information om bekämpningsmedel som ska lämnas till köparna vid försäljningen.

Enligt *kapitel VII* ska medlemsstaterna upprätta ett system för utbildning och certifiering av yrkesmässiga användare, rådgivare och distributörer. Där föreskrivs att ett system för oberoende rådgivning ska upprättas. Enligt detta ska medlemsstaterna öka medvetenheten om frågor som rör bekämpningsmedel och offentliggöra viktig information online. Det ställs också krav på att medlemsstaterna ska samla in information om akuta och kroniska förgiftningsfall på grund av bekämpningsmedel.

Kapitel VIII rör utrustning för spridning av bekämpningsmedel. Där fastställs krav som rör kontroll av spridningsutrustning i yrkesmässig användning. Det föreskrivs ett eller flera elektroniska register för att dokumentera information om all spridningsutrustning i yrkesmässig användning. Där fastställs också krav på anmälan vid överlåtelse av ägarskap eller urbruktagande samt krav på kontroll vart tredje år, med möjlighet till undantag från kontrollkraven för viss spridningsutrustning.

I *kapitel IX* fastställs en metod för beräkning av harmoniserade riskindikatorer och för beräkning av framstegen med att uppnå minskningsmålen för 2030.

I *kapitel X* fastställs administrativa och finansiella bestämmelser för anmälan av relevanta behöriga myndigheter till kommissionen, sanktioner, och avgifter.

I *kapitel XI* föreskrivs villkor för antagande av delegerade akter och genomförandeakter enligt förordningen om hållbar användning av växtskyddsmedel.

I *kapitel XII* föreskrivs bestämmelser om upphävande av direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel och om ikraftträdande och tillämpning av förordningen om hållbar användning av växtskyddsmedel.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden ser positivt på förslaget som innebär att förstärka nuvarande lagstiftning med ytterligare lagkrav än vad som finns idag. Till exempel kan förslaget med elektroniskt register innebära att tillsyn på jordbruksföretag förenklas, även om det är mer information som kommer behöva krävas in. Miljönämndens förhoppning är då att dokumentationen kan göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten via det elektroniska registret. Kontrollen av efterlevnaden av integrerat växtskydd kan därmed ske på ett effektivt sätt. Det elektroniska registret behöver vara lätt att hantera både för jordbruket och tillsynsmyndigheterna. Miljönämnden framhåller också att lagändringen inte får medföra extra kostnader varken för jordbruksverksamheterna eller för kommunernas tillsyn.

Många jordbrukare idag anlitar redan en oberoende rådgivare och genom förslaget bör detta bli ett krav som redovisas till exempel i sprutjournalen. Forskning görs inom området jordbruk såsom inom ekologisk och konventionell odling och hur det påverkar biologisk mångfald och effekterna av det och det görs forskning på kemikaliers och växthusgasers klimatpåverkan etc. Miljönämnden vill framföra att klimatpåverkan kan förstärka sårbarheten inom jordbrukssektorn och att det i sin tur påverkar livsmedelsförsörjningen globalt. Därför anser miljönämnden att det är viktigt att det kopplas på forskning för att bevaka samt ge möjlighet att påverka förändringar inom jordbrukssektorn för att säkerställa en god, hållbar och säker livsmedelsförsörjning.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende. Eftersom barn under olika perioder i sin utveckling är mer känsliga än vuxna kan effekterna av hälsofarliga bekämpningsmedel vara särskilt skadliga för barns hälsa. Det är därför olämpligt att förvara och använda dessa kemiska växtskyddsmedel där barn finns i närheten. Barn uppehåller sig mycket på allmänna platser. Barn kan utsättas för indirekt exponering av växtskyddsmedel, när besprutning sker på åkrar i närhet av barnens bostäder eller skolor.

Förslaget har utarbetats av Ylva Hanell, miljöinspektör, avdelningen för miljö- och hälsoskydd. Samråd har skett med Ola Gustafsson, avdelningschef, avdelningen för miljö- och hälsoskydd, och Lillian Fagerhus, enhetschef, avdelningen för miljö- och hälsoskydd.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Ola Gustafsson
Avdelningschef
Avdelningen för miljö- och hälsoskydd